

Nowy Wiśnicz, 2 marca 2021

Zarząd Główny
Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

ul. Szwoleżerów 9, pok.26
00-464 Warszawa,
info@skz.pl

Rada Fundacji Dziedzictwa Kultury i Natury ma zaszczyt zgłosić swego kandydata do Nagrody im. ks. Janusza Stanisława Pasierba Conservator Ecclesiae za rok 2020 w osobie doktora habilitowanego **Jarosława Adamowicza, profesora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie**, dziekana Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki.

Dr hab. Jarosław Adamowicz jest wieloletnim pracownikiem krakowskiej ASP, szefem Pracowni Konserwacji i Restauracji Malowideł na Drewnie oraz Katedry Konserwacji i Restauracji Malowideł Sztalugowych, Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki.

Charakterystyka działalności i opis dokonań

Kandydat pracę magisterską obronił w czerwcu 1997 r. na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Przygotowana pod kierunkiem prof. Marii Ostaszewskiej nosiła tytuł *Badania historyczne i wykonanie pełnej konserwacji transferu malowidła ściennego „Trzy Święte” (1515-1517) przypisywanego Bernardino Luiniemu ze zbiorów XX. Czartoryskich w Krakowie*. Została wyróżniona nagrodą Generalnego Konserwatora Zabytków oraz Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.

Bezpośrednio po uzyskaniu tytułu magistra p. Adamowicz rozpoczął pracę jako asystent w Pracowni Konserwacji Malowideł Sztalugowych na Drewnie macierzystego Wydziału. Brał udział w konserwacji XVII-wiecznych obić kurdybanowych Zamku Królewskiego na Wawelu. Innym obszarem jego aktywności były techniki sztukatorskie XVII- i XVIII-wiecznych monumentalnych realizacji barokowych dekoracji stiuko-marmurowych w Mauzoleum Piastów w Krzeszowie i Henrykowie, w Auli Leopoldina Uniwersytetu Wrocławskiego. Wśród realizacji własnych i zespołowych ma prace przy wybitnych dziełach religijnych malarzy baroku: Michaela Willmanna, Johanna Christophera Liski, malowidła ściennie i obrazy Franciszka Antoniego Sebastiniego czy Michaela Bonory.

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Jego działalność charakteryzują kompleksowe prace konserwatorskie przy obiektach dekorowanych malarstwem ściennym, we wnętrzach łączących techniki stiukowe, snycerskie, pozłotnicze i malarzkie. Stąd działania w obiektach klasztorach tej skali jak te w Krzeszowie, Henrykowie czy Głogówku. Odrębny przykład to konserwacja największego zespołu gotyckich malowideł ściennych z XV wieku w Polsce, znajdującego się w kościele św. Jakuba Apostoła w Małujowicach ¹.

Najistotniejszym obszarem działań Jarosława Adamowicza jest badanie i konserwacja drewna polichromowanego. Łącząc pasje - do malowideł ściennych i malarstwa tablicowego - działania swoje skupił na monumentalnych polichromiach kościołów drewnianych. Rezultatem tego zamysłu jest nieprzerwana działalność od roku 1998 do dnia dzisiejszego, związana z ochroną kościołów drewnianych, ich polichromiami ściennymi i wyposażeniem, a nadrzędną ideą, jaka przyświeca tym pracom, jest prowadzenie ich w sposób kompleksowy. Projekty konserwatorskie dotyczyły najwybitniejszych przykładów średniowiecznej architektury drewnianej, jak Dębno na Podhalu, Harkłowa, Grywałd, Trybsz, Sromowce Niżne, Przydonica czy też późniejszych - Rudziniec z XVII w. czy Szalowa z wieku XVIII. Aktywność zawodowa w zakresie ochrony architektury drewnianej zaowocowała pracą doktorską, której tematem była *Problematyka badawczo-konserwatorska patronowych malowideł ściennych małopolskich kościołów drewnianych przełomu XV i XVI wieku*. Stopień doktora sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej nadano mu uchwałą Rady Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki z dnia 24 września 2007. W 2009 Adamowicz został wyróżniony nagrodą im. Mariana Korneckiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami architektury drewnianej Małopolski.

Nurt kompleksowych projektów konserwatorskich pozwolił na podjęcie wieloletnich badań i realizacji dotyczących małopolskiego gotyckiego malarstwa tablicowego i rzeźby drewnianej tego okresu, a sztuka średniowieczna stała się zasadniczym trzonem moich zainteresowań. Realizacja konserwacji szeregu tablic i rzeźb okresu średniowiecza takich jak: tryptyk w Dębnie na Podhalu (pocz. XVI w.), tryptyk św. Marcina w Grywałdzie, tablice dawnego tryptyku *Rodzina Marii* w Harkłowej (pocz. XVI w.), skrzydła dawnego tryptyku w Sromowcach Niżnych (XV w.), tryptyki *Sacra Conversazione* (pocz. XVI w.) oraz *Matki Boskiej Apokaliptycznej* (XV w.) w Przydonicy, obraz tablicowy *Matki Boskiej z Dzieciątkiem i świętymi Janem Ewangelistą i Janem Chrzcicielem* w Komorowicach tablice dawnego tryptyku św. Katarzyny (1514-1516) autorstwa Hansa Sussa von Kulmbach z bazyliki Mariackiej w Krakowie rzeźb grupy *Ukrzyżowania* (pocz. XVI w.) w Przydonicy, rzeźb apostołów (XV w.) z kościoła w Małujowicach, obecnie realizowaną konserwację grupy rzeźb *Matki Boskiej i dwóch apostołów* (1514 r.) z dawnego ołtarza głównego kościoła w Głogówku po rzeźbę *Chrystusa Ukrzyżowanego* z Iwanowic (ok. 1495 r.) z warsztatu Wita Stwosza dają najlepsze świadectwo wiedzy i doświadczenia kandydata.

Niektóre z ww. działań poprzedzone były programem badawczym jak w przypadku krzeszowskiego Mauzoleum, drewnianego kościoła w Dębnie na Podhalu czy konserwacji obrazów tablicowych Hansa Sussa z Kulmbachu. Zgłębianie zagadnień związanych z malarstwem i rzeźbą średniowiecza szkoły

---

¹ W latach 2010-2018 we współpracy z MIK oraz w ramach realizacji projektu. Małujowice - program badawczo-konserwatorski dotyczący gotyckich malowideł ściennych (XV w.) dekorujących ściany prezbiterium i nawy kościoła, konserwacja XVII-wiecznego ołtarza głównego i XV-wiecznych rzeźb z belki tęczowej, empory chóru, sidille oraz kruchty zachodniej kościoła.

krakowskiej dodatkowo rozbudowano o nurt badawczy, który był rozwijany w ramach badań statutowych realizowanych na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki krakowskiej ASP pt. *Warsztaty mistrzów gotyku*, co w konsekwencji umożliwiło zawężenie koncepcji analiz do jednego warsztatu cechowego działającego na przełomie XV i XVI wieku, którego dzieła mają niebagatelne znaczenie w zasobach naszego dziedzictwa.

Tytuł doktora habilitowane Jarosław Adamowicz uzyskał w 2018 przedstawiając publikację *Mistrz Rodziny Marii - Dzieła jednego z warsztatów cechu krakowskiego malarstwa tablicowego z przełomu XV i XVI wieku*. Dotyczy grupy dzieł, jaką wyodrębnili badacze w roku 1935, obdarzając autora prac imieniem Mistrza Rodziny Marii. Analizy obejmują zespół dwudziestu sześciu dzieł przypisywanych temu autorowi, na który składają się polptyki, tryptyki, tablice dawnych retabulów oraz pojedyncze obrazy stanowiące dziś autonomiczne kompozycje malarskie. Z grupy dwudziestu sześciu dzieł warsztatu Mistrza Rodziny Marii kandydat konserwował tryptyk z Dębna na Podhalu, tryptyk z Grywałdu i monumentalną tablicą środkową tryptyku z Komorowic.

Prowadził autorskie badania polptyków z Dobczyc i Sabinowa, tryptyku w Starym Bielsku, tablic dawnych retabulów z Jędrzejowa, Rychnowa, Pisarzowic, Mazańcowic, Skrzyszowa czy Łękawicy, skrzydeł o nieznannej proveniencji z Muzeum Narodowego w Warszawie, predelli ze Sromowiec Niżnych i okolic Iwonicza. Badaniom poddano również tablice będące obecnie autonomicznymi kompozycjami, których strukturalne pochodzenie jest nam nieznanne, jak w przypadku obrazów z Ołpin, Probołowic, Piotrkowa Trybunalskiego, Lesznej Górnej i *Zaśnięcia Marii* z dawnej kolekcji Kolańskiego. Grupę dodatkową stanowią trzy Hodegetrie Krakowskie z Kamieńca Podolskiego, Rychwałdu i Kozięłówek, które były również analizowane.

W dorobku zawodowym kandydata jest wiele innych działań na rzecz ochrony zabytków. Jest członkiem rady naukowej Międzyuczelnianego Instytutu Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, czynnie uczestniczy w komisjach konserwatorskich, a w latach 2008-2016 był rzeczoznawcą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jestem członkiem Rady Konserwatorskiej przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków w Opolu, działa w Stowarzyszeniu Historyków Sztuki. Działalność dydaktyczną prowadzi w Pracowni Konserwacji i Restauracji Malowideł na Drewnie, gdzie po uzyskaniu tytułu doktora został adiunktem, a kierownikiem w 2018.

W roku 2021 zespół kierowany przez Jarosława Adamowicza zakończył prace przy konserwacji najwybitniejszego dzieła sztuki gotyckiej w Polsce, przy ołtarzy Wita Stwosza z krakowskiego Kościoła Mariackiego. Kandydat rozpoczął prace przy tym bezcennym obiekcie w 2012, opracowując serię szczegółowych analiz konserwatorskich. Od 2015 kierował pracami zespołu konserwatorów. Odnowa monumentalnego pentaptyku trwała sześć sezonów. Ołtarz zinwentaryzowano metodą skanowania laserowego 3D. Zespół stworzył dokumentację pomiarową w postaci ortoplanów i rysunków wektorowych. Korzystano z wyników analiz fizyko-chemicznych i tomografii komputerowej. Dzięki renowacji jeden z najszlachetniejszych polskich zabytków odzyskał blask i kolory, jakie mogli podziwiać mieszkańcy średniowiecznego Krakowa.

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Wybrane publikacje

- Transfer malowidła ściennego „Trzy Święte” przypisywanego Bernardino Luiniemu ze zbiorów Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie, [w:] Nowe pokolenie konserwatorów, Studia i Materiały WKiRDS ASP w Krakowie, zeszyt VIII, Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, 1998, s. 44-52, il. s. 264-270.*
- Obicia kurdybanowe, naciąg in situ, Biuletyn Informacyjny Konserwatorów Dzieł Sztuki, vol. 8, no 34 (3031), 1997*
- Problematyka badawczo-konserwatorska patronowych malowideł ściennych małopolskich kościołów drewnianych przełomu XV i XVI wieku, Studia i Materiały Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Wydawnictwo ASP w Krakowie 2015.*
- Projekt badawczo-konserwatorski średniowiecznej polichromii drewnianego kościoła w Dębnie Podhalańskim; 2002 - 5th EC Conference.*
- Cultural Heritage Research: a Pan-European Challenge Conference programme”, Kraków may 2002. Wooden churches dating from the 15th to 18th centuries in Poland and Slovakia; 2002-2005*
- Problematyka konserwacji malowideł ściennych na drewnie w Polsce i innych krajach Europy; 2010 - Wokół zagadnień estetyki zabytku po konserwacji i restauracji. Konferencja naukowa UMK w Toruniu, Toruń 27-29 maj 2010,*
- Autentyczność zabytków architektury drewnianej i ich wyposażenia; 2010 - Wspólnie dla ratowania piękna przeszłości. Konferencja naukowa WKiRDS ASP w Krakowie oraz MUM, Kraków 25 października 2010,*
- Problemy konserwacji i użytkowania drewnianych kościołów Małopolski; 2011 - Heritage Education: Study visit of Polish Team to India, Heritage Professionals Training Programme, Indian w National Trust For Art and Cultural Heritage (INTACH) New Delhi, India 4th-12th December, 2011,*
- Cracow School of Conservation; 2011 - The International ICOM-CC Conference. Heritage wood: research & conservation in the 21st century. Protection of mural polychromy on wood based on the selected wooden temples around the world”. Warsaw, Poland, 28 -30 October, 2011*
- Protection of mural polychromy on wood based on the selected wooden temples in Poland and around the world; 2016 - Seminarium - Dzień Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, Szymbark, 8 kwietnia 2016,*
- Kompleksowe prace badawcze i konserwatorskie drewnianego XVIII-wiecznego kościoła pw. św. Michała Archanioła w Szalowej; Międzynarodowa konferencja naukowa z serii Edukacja Medialna. Piękno - Dziedzictwo - Komunikacja, Harkłowa 2018.*
- Dokumentacja i archiwalia. Średniowieczne malowidła ścienne w kościele w Dębnie Podhalańskim, „Biuletyn Informacyjny Konserwatorów Dzieł Sztuki”, vol. 12, no 1 (44) 2001, s. 50-55.*
- Kościół w Dębnie Podhalańskim - poszukiwanie metod konserwacji polichromii, „Biuletyn Informacyjny Konserwatorów Dzieł Sztuki”, vol. 12, no 2 (45) 2001, s. 26-31;*
- Research in wooden construction for technical and social purposes, [in:] Living wooden culture throughout Europe, Cultural Heritage Department, Council of Europe Publishing, Strasbourg, August 2002, s. 159-171;*
- Problemy konserwacji i użytkowania drewnianych kościołów Małopolski, [w:] Wspólnie dla ratowania piękna przeszłości. Materiały z konferencji, Kraków 2010, s. 65-74;*

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Painted Wooden Churches of the Małopolska Region, [in:] Panel Paintings Initiative - Krakow Summer Institute, Kraków, WKiRDS ASP, 28 sierpnia - 9 września 2011, s. 180-192;

Autentyczność zabytków architektury drewnianej i ich wyposażenia, [w:] Wokół zagadnień estetyki zabytku po konserwacji i restauracji. Materiały z konferencji, Toruń 27-29 maja 2010, Toruń 2012, s. 205-214;

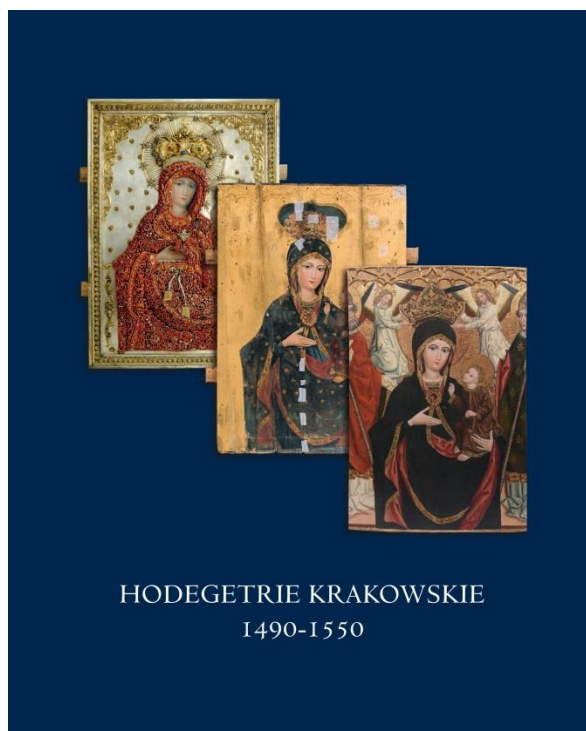
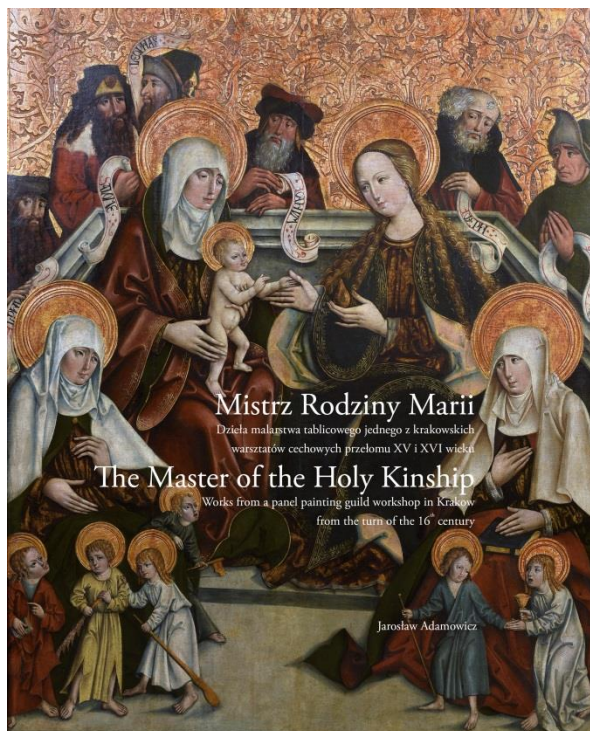
Ochrona polichromii ściennych na drewnie na przykładzie wybranych świątyń drewnianych w Polsce i na świecie, abstract, [w:] The International ICOMCC Conference. Heritage wood: research & conservation in the 21st century, Warsaw, Poland, 28 October 2013, Warszawa 2013, s. 9-10.

Problematyka badawczo-konserwatorska patronowych malowideł ściennych małopolskich kościołów drewnianych przełomu XV i XVI wieku, Studia i Materiały Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Wydawnictwo ASP w Krakowie, 2015.

Sztuczny marmur epoki baroku: wpływy środowiska, niszczenie, ochrona, projekt badawczy ENVIART, nr kontraktu ENV 4-CT95-0103, 4. Program Ramowy Unii Europejskiej.

Mistrz Rodziny Marii - Dzieła jednego z warsztatów cechu krakowskiego malarstwa tablicowego z przełomu XV i XVI wieku / The Master of the Holy Kinship Works from a panel painting guild workshop in Krakow from the turn of the 16th century, Wyd. ASP w Krakowie, Kraków 2018.

Warsztat Mistrza Rodziny Marii a Hodegetrie Krakowskie, Aneks I, [w:] *Hodegetrie Krakowskie 1490-1550*, praca zbiorowa pod red. M. Schuster-Gawłowskiej et al., Wyd. ASP w Krakowie, Kraków 2018, s. 79-93.

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Materiał ilustracyjny

W wypadku aktywności prof. Adamowicza prezentacja dokonań konserwatorskich musiałaby przybrać formę albumu prezentującego najpiękniejsze dzieła sztuki sakralnej w Polsce. Ograniczymy się więc do pojedynczych przykładów zachęcając przy okazji do obejrzenia filmów, w których kandydat opowiada o swej pracy:

<https://www.asp.krakow.pl/aktualnosci/konserwacja-oltarza-wita-stwosza-zakonczonea;>

[https://www.krakow.pl/aktualnosci/246149,26,komunikat,oltarz_wita_stwosza_juz_po_konserwacji.html.](https://www.krakow.pl/aktualnosci/246149,26,komunikat,oltarz_wita_stwosza_juz_po_konserwacji.html)

Oltarz Mariacki

Dębno Podhalańskie

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Mauzoleum Piastów w Krzeszowie

Tryptyk św. Katarzyny (1514-1516) Hansa Sussa von Kulmbach

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Tryptyk św. Marcina w Grywałdzie

Wnętrze kościoła w Małujowicach

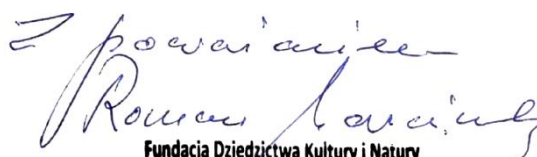
Dr hab. Jarosław Adamowicz referuje postęp prac przy tryptyku z Komorowic

Uzasadnienie

Konserwacja i restauracja dzieł sztuki rozwija się dzięki interdyscyplinarnym działaniom w obszarach nauki i sztuki. Dziś trzeba wykraczać poza sztywne ramy, a prof. Adamowicz czyni to śmiało i z pożytkiem dla dziedzictwa. Zwłaszcza sztuki kościelnej.

łączy doświadczenia praktycznej aktywności zawodowej z projektami naukowymi, wykraczającymi poza tradycyjne realizacje konserwatorskie, których podstawą jest szeroki wachlarz analiz i badań, bez których postęp w konserwacji i ochronie dzieł sztuki byłby niemożliwy. Docenić trzeba aspekt dydaktyczny aktywności kandydata, który umożliwia przekazywanie doświadczeń, pogłębianie i poszerzanie wiedzy.

Z krótkiego przedstawienia dorobku kandydata widać wyraźnie, że jego zasługi badawcze i konserwatorskie dla dzieł sztuki religijnej są nie do przecenienia. Pracował przy najpiękniejszych i najcenniejszych obiektach, a zakończone w tym roku prace przy ołtarzu Wita Stwosza są najlepszą okazją, by podkreślić, że profesorowi Jarosławowi Adamowiczowi, jak mało komu, należy się nagroda o jakże w tym przypadku trafnej nazwie CONSERVATOR ECCLESIAE.

Fundacja Dziedzictwa Kultury i Natury
32-720 Nowy Wiśnicz, ul. Zamkowa 13
KRS 0000883511
NIP 8681980215 REGON 38814813
e-mail: biuro@ochronadziedzictwa.pl